

LETNIK XXV, ŠTEVILKA 2/2009

NOVA GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE FILATELIJA

60 LET FZS

90 LET
VERIGARJEV
PRVIH SLOVENSkih
POŠTNIH ZNAMK

MEDNARODNI
SIMPOZIJ IN
FILATELISTIČNA
RAZSTAVA
LJUBLJANA 17.-19. 4. 2009

MIH VAVPOTIČ, EDI BERIK, 2009

SLOVENIJA 0,23

POŠTA SLOVENIJE

Nova uprava FEPA	4
Igor Pirc Verigarji 90	5
Boštjan Petauer Druga izdaja Bosne in Hercegovine iz leta 1915	8
Različice in napake	10
Igor Pirc Izvajanje poštne cenzure v času nemške okupacije v Ljubljanski provinci – Poštna straža slovenskih domobrancev	11
Helmut Kobelbauer Nazaj / zasedeno ozemlje/	15
Veselko Guštin Udarna divizija	16
Ali ste vedeli? Aerogrami	17
Bojan Bračič Zeleni poštni rog	18
Mladi Žalčani	23
Zbornik mednarodnega simpozija	24
Branko Morenčič Alpe Jadran razstava v Münchnu	26
Bojan Bračič Bulgaria 2009	28
Peter Suhadolc China 2009	30
Veselko Guštin Collecta 2009	34
Igor Pirc Sestanek delovne skupnosti Balkanfila	36
Almanah	38
Razvedrilo	39

NOVA FILATELIJA
Glasiló Filatelistične zveze Slovenije

“Za bogatitev in širjenje
filatelističnega znanja”

Filatelistična zveza Slovenije je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. FZS je članica Mednarodne filatelistične zveze (Federation International de Philatelie – FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations – FEPA)

Za izdajatelja:
Igor Pirc

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:
Bojan Bračič
e-naslov: bojan.bracic@triera.net

Člani uredniškega odbora:
Vencelj Ferant, Robert Jordan, Igor Pirc

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na ovitku:
Spominski kartonček za udeležence
simpozija Verigarji 90

Prelom:
Delo tiskarna, d. d. Ljubljana

Tisk:
Delo tiskarna, d. d., Ljubljana,
Julij 2009

Naklada:
1500 izvodov

Naslov uredništva:
Filatelistična zveza Slovenije
p. p. 1584
1001 Ljubljana
<http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303
Cena: 2 EUR, za tujino 3 EUR
Glasilo prejema člani FZS brezplačno.

NOVA FILATELIJA

GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK XXV

ŠTEVILKA 2/2009

Beseda urednika

Če zapišem, da je letošnje leto noro leto, ne mislim tega v slabem pomenu besede. Povedati želim da se je v njem nabralo toliko različnih filatelističnih dogodkov, da mi za marsikaj zmanjkuje časa, celo za drobne usluge kolegom in prijateljem, ki sem jim obljubil, da jim bom poslal to in ono.

Začelo se je takoj po novem letu, ko sta se po 25 letih »razveze« zdužili obe mariborski filatelistični društvi. Poleg vse »papirologije« je bilo treba rešiti še problem sedeža društva, saj so zakoni tudi na področju društvenega življenja in dela vedno bolj zahtevni.

Collecta očitno postaja tradicionalna prireditev, ki dobiva poleg trgovskega dela še druge vsebine. Predvsem je pomembno, da smo lahko v prireditve vključili aktivnosti za mlade, ki so se pokazale za zelo uspešne.

O uspešnem zaključku obsežne akcije povezane z 90. obletnico prvih slovenskih znamk boste nekaj prebrali v tej številki. Dela je bilo precej več, kot je mogoče zaključiti iz objavljenega prispevka, predvsem pri zaključevanju projekta, kar se je prvenstveno dogajalo v tem letu. Pri nastajanju zbornika smo poleg avtorjev aktivno sodelovali tudi drugi; z neposrednim prevajanjem oziroma s pregledovanjem in kontrolo prevodov profesionalcev ter z aktivnim sodelovanjem pri oblikovanju zbornika in drugih pisnih dokumentov. Postaviti je bilo treba razstavo in dežurati na prizorišču, prodajali smo zbornik in priložnostni ovitek, ki smo ga ob tem pripravili in še bi lahko naštel. Ob tem je treba poudariti, da gre največja zahvala za uspešno uresničitev zastavljene naloge predsedniku organizacijskega odbora Igorju Pircu, ki je bil pri tem projektu resnično »deklica za vse«.

Še preden smo dodobra pospravili za Verigarji, je bil tu kongres FEPA, na katerem so delegati iz evropskih filatelističnih zvez izbirali vodstvo te kontinentalne filatelistične organizacije. Obvestilo za javnost o tem dogodku je objavljeno na naslednji strani, ob tem pa bi rad dodal, da izvolitev za tajnika FEPA ni samo priznanje zame in za moje dosedanje delo na področju filatelije, ampak predvsem priznanje za Filatelistično zvezo Slovenije, ki je postala v evropskem prostoru ena od prepoznavnih nacionalnih zvez. Prepoznavnost pa dosegamo tudi z uspehi na mednarodnih filatelističnih razstavah, ki smo se jih v tem letu udeležili kar nekaj. O nekaterih boste prebrali v tej številki, o drugih v naslednji. Vse pa se začne doma, kjer že nekaj let uspešno pripravljajo filatelistični razstavi, ki pomenita tako za mlade, kot za starejše, začetek uspešne poti razstavljanja, prizadevni člani FD Trbovlje. Več o teh razstavah bo v naslednji številki NF.

Toda leta še zdaleč ni konec, saj bomo praznovali tudi 60-letnico naša Zveze, predvidoma v drugi polovici oktobra. O svečanosti se še dogovarjamo, zagotovo pa bomo zbrali in objavili nekaj podatkov o članih in njihovem delu v preteklih letih (glej zapis Almanah na 38. strani). In s tem leta še ne bo konec, saj že pripravljamo tudi tradicionalno specializirano razstavo eksponatov v enem oknu ČetrtoOkno 2009, ki bo v začetku novembra 2009 v Kranju. Upam, da je sedaj jasno, od kod mi ideja o norem filatelističnem letu.

Nova uprava FEPA

Na kongresu, ki je potekal v Essnu 9. maja 2009 med mednarodno filatelistično razstavo IBRA' 09, je bila za naslednji štiriletni mandat izvoljena nova uprava FEPA. Prisotni so bili delegati 30 zvez članic, šest nacionalnih zvez pa je bilo zastopanih s pooblastili. Veliko število prisotnih delegatov je jasen znak, da ima FEPA pomembno vlogo na evropski filatelistični sceni. FEPA združuje 42 nacionalnih filatelističnih zvez, ta številka pa je že zelo blizu številu vseh evropskih držav.

Od leve: Giancarlo Morolli (Italija) – direktor, Gerhard Kraner (Švica) – blagajnik, Jørgen Jørgensen (Danska) – predsednik, Jose-Ramon Moreno (Španija) – podpredsednik, Bojan Bračič (tajnik), Vit Vaniček (Češka) – direktor.

Nova uprava je razglasila, da potrebuje 100 dni za pripravo načrta aktivnosti v prihodnjih letih. Glavni poudarek bo na aktivnostih, ki promovirajo in spodbujajo zbiranje znamk v Evropi.

Glavne naloge FEPA so:

- koordinacija aktivnosti med članicami v Evropi,
- predstavlja evropska stališča in interese drugim filatelističnim organizacijam, kot so: FIP, kontinentalni zvezi FIAP in FIAF, poštno organizacije in organizacije filatelističnih trgovcev,
- daje podporo vsem nacionalnim zvezam, ki so njene članice, v filatelističnem in administrativnem pogledu,
- promovira in spodbuja zanimanje za filatelijo med mladimi,
- promovira, svetuje in organizira filatelistične manifestacije vključno s tekmovalnimi in netekmovalnimi filatelističnimi razstavami,
- spodbuja izdajanje in razširjanje filatelistične literature,
- izdaja uradno glasilo FEPA z naslovom FEPA News,
- sodeluje s Svetovno filatelistično organizacijo FIP s podporo njenim ciljem in aktivnostim.

Kakršnekoli nadaljnje informacije lahko dobite pri tajniku Bojanu Bračiču, bojan.bracic@triera.net ali predsedniku Jørgenu Jørgensenu, jrjen@jrgensen.dk

Igor Pirc

VERIGARJI 90

90 – LETNICA NASTANKA PRVIH SLOVENSКИH POŠTNIH ZNAMK

Od 17. do 19. aprila letos je na pošti Ljubljana 1 potekal mednarodni simpozij VERIGARJI 90, mogoče pa si je bilo ogledati tudi spremljajočo netekmovalno razstavo Verigarjev. Na ta način so se slovenski filatelisti dostojno poklonili spomenu na nastanek prvih slovenskih poštних znamk. Pobudnica simpozija in razstave je bila Filatelistična zveza Slovenije, pri organizaciji pa so sodelovali še Pošta Slovenije, Slovenska Filatelistična akademija, Tehniški muzej Slovenije in Mesto Ljubljana.

Priprave so se začele na eni od sej Izvršnega odbora FZS septembra 2007, imenovan je bil organizacijski odbor s predsednikom Igorjem Pircem, člani odbora pa so bili dr. Ivan Turk, Stanislav Čičerov, dr. Veselko Guštin, mag. Bojan Bračič, dr. Peter Suhadolc in Robert Jordan, kasneje pa sta se pridružila še Zmago Jelinčič Plemeniti in mag. Estera

Cerar iz TMS. Uredniški odbor zbornika simpozija je vodil dr. Turk, člana odbora pa sta bila Stanislav Čičerov in Igor Pirc. Uredniški odbor je pozval k sodelovanju osem filatelistov – raziskovalcev Verigarjev, da pripravijo strokovne prispevke za simpozij in za objavo z zborniku. Odzvalo se jih je šest. Svoje prispevke so predstavili na simpoziju.

Svečanosti ob odprtju razstave sta se udeležila tudi direktor PE Ljubljana Evgen Zadnik in član posloводства Pošta Slovenije Vinko Filipič (na desni).

Organizatorji in razstavljalci. Od leve: I. Pirc, B. Kranjc, B. Petauer, H. Kobelbauer, H. Buitenkamp, B. Bračič, P. F. Mortensen in T. Artel

Večina je poleg referatov pripravila tudi izredno lepe razstavne eksponate. Za organizacijo razstave je poskrbel mag. Bojan Bračič.

Slovenskim raziskovalcem Verigarjev, avtorjem posameznih prispevkov v zborniku, so se pridružili dr. Helmut Kobelbauer iz Avstrije s člankom o oblikovanju in izdelavi slovenskih izdaj 1919/1920, Per Friis Mortensen iz Danske s študijo o ponaredkih Verigarjev za 15 in 20 kron ter Henk Buitenkamp iz Nizozemske s študijo o znamkah za 2, 6 in 10 dinarjev v kamnotisku. Prof. dr. Ivan Turk je pripravil zgodovinski oris obdobja, ko so bili izdani oziroma so se uporabljali Verigarji, Bojan Kranjc je v svoji študiji podrobno obdelal značilnosti prodajnih pol časopisnih znamk t.i. dunajskega tiska in s tem napovedal nov, kakovostnejši način raziskovanja Verigarjev, Igor Pirc je prispeval članek o poštnih celinah v obdobju Verigarjev,

mag. Boštjan Petauer pa je pripravil sodoben cenik Verigarjev, ki je zamenjal prejšnjega, objavljenega leta 1991 v katalogu Jugomarke.

Pokroviteljstvo nad prireditvijo je prevzel predsednik republike dr. Danilo Türk, častni odbor pa so tvorili Aleš Hauc, generalni direktor Pošte Slovenije, Zoran Jankovič, župan MOL, in dr. Orest Jarh, direktor TMS.

Do oktobra 2008 zbrani referati so bili prevedeni v angleščino oziroma v slovenščino, tako da je Zbornik mednarodnega simpozija, ki ga je oblikoval Marko Prah, izdelek trajne vrednosti, koristen tako za domače, kot za tuje zbiralce. Zbornik s svojo vsebino po eni strani prinaša zgodovinsko umestitev nastanka prvih znamk v kontekst svitanja slovenske državnosti, obenem pa razkriva del tistega, zaradi česar so Verigarji edinstveni v svetovni filateliji: različne vrste tiska, pestre barvne oden-

ke, množico vrst uporabljenega papirja, različna zobčanja itd.

Simpozij in zbornik sta postregla s študijami napak posameznih tiskarskih pol, tipičnih napak in tudi ponaredkov. To ni bila koristna predstavitev samo za poglobljene zbiralce verigarjev, pač pa tudi poučna demonstracija za vsakega raziskovalca, kako se lotiti raziskovalnega dela. Zbornik prinaša tudi članek o verigarskih celinah, med katere štejemo poleg dopisnic tudi poštno spremnico in povzetne poštno nakaznice. Bogato slikovno gradivo daje zborniku dodatno vrednost. Na koncu pa je objavljen obsežen sodobni cenik Verigarjev, ki s preko 225 barvnimi niansami obravnava vse nominale knjigotiska in kamnotiska, ljubljanskega in dunajskega tiska, pa tudi variacij papirja in zobčanj.

Razstava in vodeni ogledi razstavljenih zbirk so potekali tri dni; naj omenimo, da sta bili razstavljeni tudi dve zbirki, ki sta prejeli zlati medalji na svetovnih razstavah, v Ljubljani pa jih do sedaj še nismo videli. Veliko zanimanje so pozele cele tiskarske pole, ki so pomembna pridobitev v slovenskem prostoru, prvič pa je bil razstavljen tudi del zbirke portovnih znamk, ki jih sicer lahko vidimo v nedavno izdani knjigi o portovnih znamkah.

Na sprejemu pri županu MOL. I. Pirc se zahvaljuje županu Z. Jankoviću in mu izroča izvod Zbornika.

Pred muzejem v Polhovem Gradcu: S. France, ga. Buitenkamp, H. Buitenkamp, H. Kobelbauer

Udeleženci seminarja so obiskali tudi Muzej pošte in telekomunikacij v Polhovem Gradcu, kjer sta nam vodja muzeja in kustodinja mag. Cerarjeva prikazala zanimive postavitve tako poštno kot telekomunikacijske zgodovine. Prostorske možnosti v graščini omogočajo širitev, pri kateri bodo lahko sodelovali tudi Pošta Slovenije in organizirani filatelisti.

Kdo je zavzeto delal leto in pol pri pripravi simpozija in razstave je zapisano v uvodu; zahvala gre seveda tudi sponzorjem. Pošti Slovenije, brez katere dogodka finančno ne bi mogli izpeljati, pa Tehniškemu muzeju Slovenije, ki je izdatno pomagal pri tisku Zbornika ter mestu Ljubljani z županom na čelu, ki je v mestni hiši sprejel in pogostil udeležence mednarodnega simpozija.

Seveda po vsakem tovrstnem dogodku nastopi čas za premislek o nadaljnjem delu v zvezi z Verigarji. Zavezali smo se, da bomo spodbujali delo na sodobnem priročniku verigarjev, saj od izdaje hrvaškega Priručnika takoj po drugi svetovni vojni do danes zeva precejšnja praznina. Kaže, da se bo to delo res pričelo, saj obstaja skupina strokovnjakov in zanesenjakov, ki so za tako delo izrazili svojo pripravljenost. Držimo pesti!

Boštjan Petauer

Druga vojna izdaja Bosne in Hercegovine iz leta 1915

Podobno kot nekatere druge države, je tudi Bosna in Hercegovina (tedaj v sklopu Avstroogrške monarhije) v času prve svetovne vojne (1914-1918) izdajala znamke z doplačilom za dobrodelne namene. Prva taka izdaja je izšla 1. novembra 1914 (to izdajo smo podrobno obravnavali v Novi Filateliji 1/2008), po ena (v letu 1915 dve) izdaja pa sta sledili v vsakem letu do leta 1918. Predmet tega prispevka je prva izdaja iz leta 1915.

Ta izdaja obsega, podobno kot tista iz leta 1914, dve znamki. Prva je zelena znamka za 5 Hellerjev (vinarjev, od zdaj naprej H) iz tekoče redne pokrajinske serije, na kateri je prikazana dolina Neretve in Prenj. Ta znamka je bila pretiskana v dveh vrsticah. V zgornji sta 2 kvadratka (vsak od njiju je sestavljen iz štirih manjših) in letnica 1915 s piko na koncu, v drugi pa oznaka nove vrednosti 7 Heller. Pretisk je v rdeči barvi. Frankaturna vrednost znamke je še vedno znašala 5 H, 2 H pa je pripadlo skladu za podporo vojnim vdovam in sirotam.

Druga je znamka za 10 H, prav tako iz tekoče redne serije, na kateri je v rdeči barvi prikazana dolina Vrbasa. Tudi ta znamka je bila pretiskana v dveh vrsticah na enak način kot zgornja, le da je v drugi vrstici oznaka nove vrednosti 12 Heller. Pretisk je v modri barvi. Frankaturna vrednost znamke je še vedno znašala 10 H, 2 H pa je pripadlo že omenjenemu skladu..

Predmet tega prispevka sta torej naslednji dve znamki, ki ju prikazuje slika 1:

Osnovne znamke so bile tiskane v polah po 50 komadov (5 x 10). Naklada znamk za 7 H je znašala 100.000 kosov

ali 2000 pol, naklada znamk za 12 H pa 350.000 kosov ali 7000 pol; znamke same po sebi torej niso nikakršna redkost.

V primerjavi z izdajo iz leta 1914 ima izdaja 1915 precej manj posebnosti, pa je kljub temu zanimiva, zlasti še zato, ker je bistveno manj filatelistično »obdelana«

1. Posebnosti pri osnovnih znamkah

Osnovne znamke so bile izdelane zelo kvalitetno, tako da posebnosti ni. Omeniti pa velja, da je bilo pretiskanih tudi 500 znamk za 5 H, zobčanih 9 ½, medtem ko so normalne znamke zobčane 12 ½. Znamka, zobčana 9 ½ (prikazana je na sliki 2), ki je svoji nakladi primerno redka, je bila verjetno pretiskana

iz špekulativnih razlogov. Tej ugotovitvi (ki v literaturi sicer ni nikjer posebej navedena) v prid govori tudi dejstvo, da je poznana le nežigosana in uslužnostno žigosana, ni pa poznana na potovanih poštnih pošiljkah. Poleg tega obstoja ta znamka kljub majhni nakladi tudi z ble-

do rdečim pretiskom, poleg normalno rdečega.

2. Posebnosti pri pretisku

Med splošne posebnosti sodijo dvojni in obrnjen pretisk kar je v kompletnih serijah prikazano na sliki 3.

Na znamki za 5 H pa obstoja več tipov številke 5, ki se med seboj razlikujejo po različnih zavojih na zastavicah številke v pretisku; pri nekaterih znamkah pa je zastavica ravna, se pravi brez zavoja. Kateremu mestu v poli pripada posamezen tip in koliko sploh je teh tipov mi ni po-

znano, ker ne razpolagam z nobeno celo polo te izdaje. Če jo kateri izmed bralcev ima, bi mu bil zelo hvaležen, če mi jo da na vpogled ali pa mi vsaj pošlje dovolj kvalitetno digitalno kopijo. Čeprav imam na razpolago kar precej strokovne filatelistične literature s področja Bosne in Hercegovine, pa omenjeni tipi niso nikjer posebej obdelani.

Nekaj tipov zavojev pri številki 5 je prikazano na sliki osmerčka teh znamk (slika 4), ki se nahajajo na pravilno frankiranem priporočenem pismu iz Bosanske Krupe v Brno (Brunn) na Češkem.

Literatura in viri:

1. Austria Netto Katalog 1998, Austria Verlag, Wien, 1998
2. Michel Oesterreich Spezial 2003, Schwanneberger Verlag, Muenchen 2002,
3. Ferencbauer, Ulrich Oesterreich 1850-1918 Handbuch und Spezialkatalog, IV Teil, Selbsverlag, Wien, 2008,
4. Priručnik maraka hrvatskih zemalja, knjiga 1, svezak 1, Hrvatski filatelistički savez, brez letnice (ampak pred 2.svetovno vojno),
5. Lastne raziskave

Različice in napake

Zbiralka Milena Curk iz Nove Gorice je poslala uredništvu kopije treh blokov z eno znamko, ki imajo za osrednji motiv najstarejše leseno kolo, najdeno na Starih gmajnah pri Verdu. Pri blokih, ki so prikazani, je opozorila na razlike v barvnih odtenkih (zgornja dva bloka – vrhnji je z ovitka prvega dne) in na napako pri zobčanju, ki jo najdemo na spodnji strani navpičnih vrst luknjic (spodnji blok).

V eni od prejšnjih številkk smo ugotavljali, da češka tiskarna, ki tiska del slovenskih znamk, ni med najbolj kakovostnimi, očitno pa je tako tudi s tiskarno Oriental Press iz Bahraina, ki v zadnjih letih natisne večje število naših znamk.

Toda, roko na srce. Če pogledate po različnih filatelističnih revijah, boste odkrili, da takšne različice in napake, kot so opi-

sane tukaj, najdete tudi na novih nemških, francoskih, angleških, švicarskih in znamkah drugih držav, ki imajo pri izdajanju znamk dosti daljšo tradicijo kot slovenska pošta. Poleg tega velja; za tradicionalne filateliste take znamke pomenijo možnost raziskovanja in proučevanja in so tako zanje posebej dobrodošle, čeprav se drugi nad taki-mi proučevanji zmrdujejo. Toda filatelija je konjiček, ki ga vsak lahko »meri s svojim metrom«.

Igor Pirc

Izvajanje poštne cenzure v času nemške okupacije v Ljubljanski provinci - Poštna straža slovenskih domobrancev

Pisemsko cenzuro v času italijanske zasedbe so v Ljubljanski provinci izvajali Italijani sami. Po kapitulaciji Italije je kot vse ostalo ozemlje tudi to zasedla nemška vojska in izvajanje oblasti prepustila kvizlinški upravi pod vodstvom generala Rupnika; ta je bil pristojen tudi za področje pošte.

Spodbuda za ta prispevek gre gospodu Eugenu Preisacku iz Gradca, ki že desetletja zbira in proučuje poštno zgodivno našega območja v času okupacij v drugi svetovni vojni. Predvsem pa išče odgovor na vprašanje, kaj pomeni in kakšno je ozadje cenzurnega žiga P.S.S.D.

Zato sem se poglobil v literaturo, ki je na razpolago. To je knjiga Pošta, telegraf in telefon 1918-1950 Ljudmile Krevcl Bezljaj, Tehniški muzej Slovenije, 2004 in tipkopis Milana Štamcarja Pošta v Ljubljanski pokrajini (1941-1945), arhiviran v TMS. V obeh navedenih delih je omenjeno delovanje Poštne straže slovenskih domobrancev v času od sredine novembra 1943 do 17. marca 1944, ko je bila razpuščena.

Kaj kratica P.S.S.D. pomeni, je bilo pojasnjeno (I. Pirc, Skrivnostni žig pojasnjen, NF /2009), vendar pa je ostalo neznano vse drugo o tej organizaciji. Zato sem z iskanjem virov nadaljeval. V knjigi Slovensko domobranstvo 1943–1945 dr. Borisa Mlakarja (Ljubljana, Slovenska matica, 2003) sem našel omembo Poštne straže, zato sem se obrnil na avtorja. Po njegovem nasvetu sem v Arhivu Republike Slovenije našel fond dokumentov o dejavnosti slovenskega domobranstva (ARS, Fond SD, AS 1887, t.e. 40) in v njem tisto, kar sem iskal. To je PRAVILNIK O »POŠTNI STRAŽI« in nekaj spremljajočih doku-

mentov – izvedbenih navodil (skupaj 8 tipkanih strani) in eno italijansko vojaško dopisnico z odtisi žigov, ki so prikazani na sliki številka 1.

Iz dokumentov je moč spoznati naslednje: Citat: »Ustanovljena: Ukaz Poveljstva slovenskega domobranstva od dne 21.X. 1942 (*op. pisca – letnica je očitno napačna, pravilna je 1943*), opr. št. 250. Na podlagi odobritve Višjega SS in policijskega vodje v Ljubljani z dne 20. X. 1943 št. L 1117/43

Poštna straža tvori samostojen oddelek glavne pošte in je v strokovnem pogledu podrejena upravniku glavne pošte, v disciplinskem pa vojaškemu poveljstvu domobranstva.

Osebe se nabira iz vrst zanesljivih uslužbencev poštno-telegrafske stroke, ki vrši svojo dosedanjo službo pri pošti naprej. (Ukaz poveljstva Sl. D. od dne 26. X. 1943 opr. št. 328)« Odnos med Poštno stražo oziroma Domobranksko organizacijo in Poštno direkcijo je razviden iz 1. člena Pravilnika: »Poštna straža je samostojna edinica Slovenskega domobranstva. Vršni na področju poštne direkcije v Ljubljani predvsem posle, ki so izključno v interesu Slovenskega domobranstva, sodeluje pa tudi s poštno direkcijo in njej podrejenimi ustanovami, kadar je potrebna izmenjava misli in predlogov, zbiranje podatkov in dajanje pojasnil.«

Slika št. 1 Odtis treh žigov (Arhiv RS)

1. Dejavnost Poštne straže je opredeljena v četrtem členu Pravilnika: »Izključni posli Poštne straže so:

1. Cenzura pisemskih in paketnih pošiljk, brzojavk in telefonskih pogovorov;

2. Nadzor nad odpravljanjem poštnih pošiljk pri stalnih in ambulantnih poštah;

3. Nadzor nad delom uslužbencev v poštni, telegrafski in telefonski stroki;

4. Spremstvo poštnih prevozov, predvsem večjih vrednostnih pošiljk v Ljubljani in pokrajini;

5. Prevoz pošte v kraje, ki še nimajo redne poštne zveze z železnico;

6. Straženje važnejših poštnih poslopij, poštnih naprav in skladiš v Ljubljani in pokrajini.«

4. Ustroj Poštne straže je določal Organizacijski štab Slovenskega domobranstva, vodil jo je višji domobranski častnik major Alojzij Božič, ki je bil sicer upravnik pošte Ljubljana 1. (vir M. Štamcar, stran 11 omenjega tipkopisa). V prvih treh točkah dejavnosti je bila polna pristojnost v domobranskih rokah, za zadnje tri pa je predloge dajala po-

štna direkcija. Prostore so imeli v zgradbi pošte Ljubljana 1, v poslopju, ki ga je poštna straža tudi fizično varovala.

5. Cenzurna dejavnost je podrobneje opredeljena v Navodilih, napisanih na osnovi 5. člena Pravilnika, Cenzura pisemskih pošiljk, paketov in brzojavk. Cenzuro so sestavljali Cenzurni svet, Cenzurna komisija in Posluga (postrežba).

Cenzurni svet je vodil predsednik, ki je bil poveljnik Poštne straže; ta organ je dajal smernice in reševal načelna vprašanja.

Operativno delo je vodila Cenzurna komisija, ki jo pravtako vodil domobranski častnik. V njej je delovala Zveza z OB (verjetno obveščevalno dejavnostjo SD, opomba pisca), Glavni pregled (predcenzura), cenzorji kartisti, cenzorji paketov in cenzorji navadnih pisemskih pošiljk.

Njihove naloge so bile naslednje: »Zvezni uradnik prepisuje dnevna poročila posameznih cenzorjev, katere daje vsak dan Org. štabu za OB. Išče in zbira naslove, ter vodi evidenco oseb, ki so osumljene komunističnega delo-

vanja; vpisuje jih v poseben seznam, ki služi predcenzuri pri njenem delu.«

»Glavni pregled vršijo v pisemskem odpravništvu trije vojni uradniki, ki so iz poštne stroke, tako da se vrši nepretrgana služba 24 ur. Ti uradniki delajo na seznamu sumljivih oseb in pregledujejo stvarino po dostavnih rajonih ljubljanske pošte in po posameznih krajih v provinci. Odločijo pošiljke, katere niso potrebne temeljitega pregleda, od pošiljk, pri katerih je potreben. Predelano stvarino pošiljajo v cenzuro. Poleg tega vrše pregled pošiljk, ki gredo v dostavo ali v pokrajno, da se prepričajo, če so vse pošiljke predpisno opremljene od cenzure.

Cenzorji kartisti pregledujejo samo priporočene pošiljke. Cenzorji paketov pregledujejo pakete samo v toliko, da ni v njih pisemenih obvestil ali predmetov, ki bi bili nevarni javni varnosti.

Cenzorji navadnih pisemskih pošiljk pregledujejo navadne pisemske pošiljke in ekspresne pošiljke.«

M. Štamcar na 10. strani svojega tip-

kopisa piše: »Poštna direkcija je bila sicer podrejena šefu pokrajinske uprave, vendar je bil zanjo 22. X. 1943 določen delegat nemške poštne uprave, kasneje imenovan »svetovalec« (Fachberater) Hans Theissing, kasneje Kraut in od maja 1944 Hermann Adlassnik. Ta svetovalec je odredil, da mu direkcija predlaga vsakodnevno korespondenco, ki jo vodi z nemškimi ustanovami, s pokrajinsko upravo in glede tistih zadev, ki so organizatorično in personalno politične važnosti. V vsej dobi nemške okupacije ni bilo ravno čutiti v pogledu poštne službe kakega vidnega vpliva teh svetovalcev ali drugih nemških oblastev, tembolj pa v brzozjavni in telefonski službi.«

Nadalje piše Štamcar na isti strani tudi: »Z dohodom Nemcev 9. IX. 1943 se je politična situacija v pokrajini močno spremenila. Z Rupnikom je prišel do oblasti v vsem javnem življenju belogardizem. To se je sedaj pokazalo tudi v poštni upravi. S tem je zavladal na direkciji in na poštah belogardizem, ki je

Slika št. 2 Cenzurirano pismo z datumom 13. 11. 1943, kar kaže na zgodnejši pričetek delovanja cenzure od uradne ustanovitve (pismo iz zbirke V. Guština)

zanesel v poštne vrste mnogo hujši teror, kakor italijanski okupator.«

Vendar je Poštna straža po štirih mesecih delovanja zašla v organizacijsko krizo. O tem je M. Štamcar zapisal na strani 11: »Dne 17. III. 1944 pa je bila po nalogu domobranskega poveljstva poštna straža razpuščena. Vzrok iz direkcijskega arhiva ni razviden. Med uslužbenci pa se je takrat razširila govorica, da je bila straža razpuščena zaradi tega, ker se je hotela osamosvojiti od upravnika pošte Ljubljana 1, zaradi česar je ta izposloval njen razpust. Zaradi vedno bolj pogostih letalskih alarmov, oziroma nevarnosti teh napadov, je bilo v direkciji ustanovljeno v letu 1944 referentstvo pasivne zaščite«.

V tem članku je navedeno je le nekaj izvlečkov iz sicer zelo natančnega popisa delovanja pošte v Ljubljanski provinci skozi vsa leta okupacije, ki ga je zbral Milan Štamcar, in je vreden branja tudi zaradi drugih koristnih podatkov za raziskovalce pošte v tem času.

Kronski dokumenti za pojasnilo delovanja cenzure v času nemške zasedbe pa so vsekakor kopije *Pravilnika in Navodil za delo Poštne straže in odtisi žigov.*

Še nekaj informacij o uporabi poštних znamk v Ljubljanski provinci po M. Štamcarju (stran 52 in 53):

»V prvi dobi (okupacije, op. pisca) so pošte in pošiljatelji uporabljali za frankiranje poštних pošiljk prejšnje jugoslovanske znamke. Došli okupator je te znamke delno dal pretiskati z besedilom »Co-Ci« in »R. Commissariato civile territori sloveni occupati Lubiana«, nekaj pa tudi z besedilom »Alto Commissario per la Provincia di Lubiana«. Kdaj so bile te znamke dane v promet iz listin ni razvidno. Znamke italijanske poštne uprave so prišle v promet 27. VI. 1941. Tega dne so prestale veljati vse vrste

jugoslovanskih znamk (nepretiskane in s katerim koli pretiskom, frankovne in portovne).

Italijanske znamke so se uporabljale tudi pod nemško okupacijo. Ker je novi okupator hotel tudi te znamke opremiti s pretiskom, je direkcija pri poštah pobrala vse znamke, ki so bile v celih polah po 100 komadov, ki so jih skupaj z onimi iz zaloge pretiskali z besedilom »Ljubljanska pokrajina – Provinz Laibach«, oziroma obratno, ter jih dali v promet 5. januarja 1944. Ker je direkcija odvzela poštam znamke zaradi pretiska in je začelo znamk na poštah zmanjkovati, so decembra 1943 uvedli frankiranje poštних pošiljk v gotovini. Uvedli so štampljke s slovenskim, nemškim in italijanskim besedilom. Vse nepretiskane znamke italijanske izdaje so se lahko še nadalje uporabljale za frankiranje, toda 27. X. 1944 so bile vzete iz prometa nepretiskane znamke in poštne vrednotnice z likom bivšega italijanskega kralja.

Kljub ukrepom je znamk z vsakim dnem bolj primanjkovalo, kar je naravno, saj se novih znamk iz Italije ni dalo več dobiti. Direkcija je 15. IX. 1944 dala poštam navodila, kako naj si pomagajo pri frankiranju pošiljk z razpoložljivimi znamkami, obenem pa je ponovno uvedla frankiranje pošiljk v gotovini. Zato je bilo treba misliti na natis novih znamk, ki je bil odobren decembra 1944, toda znamke so izšle šele 2. maja 1945.« konec navedka.

Helmut Kobelbauer

Nazaj / zasedeno ozemlje /

Pred nekaj meseci mi je po srečnem naključju uspelo pridobiti iz nekaj desetletij nastajajoče zbirke nekaj primerkov, ki so precej spremenili oziroma razširili moje vedenje o določenih zornih kotih slovenske poštno zgodovine.

Med ostalimi sta bili dve v nadaljevanju prikazani razglednici (ena Dunaja, druga Maribora), ki sta bili poslani iz Ljubljane 1. decembra 1918 oziroma 6. marca 1919 na ozemlje, ki so ga zasedale italijanske enote.

Nobena ni prispela na cilj, temveč sta bili poslani nazaj v Ljubljano, žigosani z meni dosedaj nepoznim žigom zavrnitve NAZAJ / ZASEDENO OZEMLJE. Obe kartici sta poslani z ustrežno poštnino in z običajnimi znamkami tistega časa.

Opomba prevajalca: Druga kartica je bila poslana v vas Rovte pri Podlipi, zahodno od Vrhnike; možno bi bilo, da je bilo to področje samo začasno zasedeno, tako kot Logatec, odkoder so se italijanske enote po kakih 6 mesecih zasedbe morale umakniti.

Prevedel Igor Pirc

Veselko Guštin

Udarne divizija

Pred več kot desetimi leti sem v Monakovem (Münchnu) kupil odrezek z znamko Nezavisne države Hrvatske (NDH). Omenjena znamka namreč sodi v zbirko Litoralika, oziroma Slovenika.

Slika 1. Odrezek z znamko Udarne divizije NDH.

Če jo natančno pogledamo (bolje to vidimo na nežigosani znamki), vidimo, da prikazuje del Slovenske Istre tja do Miljskega zaliva, preko Kozine do Knežaka. Obsega ozemlje, ki je pod Italijo sodilo v Istrsko (oziroma Puljsko) in Kvarnersko (oziroma Reško) pokrajino, zato jo lahko tudi uvrstimo v Sloveniko/Litoraliko. Znamko mi je prodal trgovec, ki – to mi je pozneje zaupal – je bil hrvaški (ustaški) emigrant. Pohvalil se je, da je v Nemčiji preživel samo zato, ker je imel kar nekaj kompletov »zadarske« izdaje znamk. Za te pa vemo, da

v katalogih dosegajo vrtoglavo ceno, saj so Nemci ob zasedbi leta 1943 pretiskali zelo majhne količine italijanskih znamk.

Ko sem pozneje odrezek pokazal gospodu Stanku Boriću iz Zagreba, mi je povedal, da je vse žige NDH objavil V. Ercegović v svoji knjigi Hrvatska filatelija. In res na straneh 455 in 456 najdemo naslednji zapis (po prevodu):

»OPOMBA: Čeprav nisem videl v pravem pomenu besede ponarejenih priložnostnih žigov NDH, katere je odobrilo Gl. ravnateljstvo za PBB, moram

opozoriti na nekatere izmišljene žige, ki sem jih videl po vojni. Enega najbolj zanimivih sem srečal na ponarejenih znamkah in blokkih Udarne divizije. To je dvokrožni žig z mostom v notranjem delu. Zgoraj na obodu je napis UDARNA DIVIZIJA, v spodnjem med velikima vijugama še ZAGREB. V mostu je datum 9-I-1945, v polkrogu nad datumom dvovrstični napis SPOMEN / DAN, v polkrogu pod mostom pa beseda OSNUTKA. Žig polmera 29 mm je odtisnjen ročno in je temno sive barve.

Razen tega žiga sem na znamkah Udarne divizije videl tudi žig iz istega izvora, prav tako dvokrožni, brez mostu, z zelo majhnim grbom v sredini in datumom 9-X-1944 – 9-I-1945 v spodnjem delu kroga. Polmer žiga je prav tako 29 mm (podatek sem dobil z rekonstrukci-

jo), a ga na žalost nisem videl v celoti in ga zato ne moram opisati natančneje, čeprav sem videl kar nekaj odtisov. Zanimivo je, da je vselej vidna samo spodnja stran žiga, čeprav so na znamki odtisi dveh ali celo treh žigov.«

Tako pravi zapis. Seveda se mi postavlja nekaj vprašanj. Če natančno pogledamo oba žiga na znamki, vidimo, da je pod napisom OSNUTKA še datum: 9 – X – 1944. Skoraj nemogoče je, da bi v svojem (natančnem) opisu gospod Ercegovič prezrl tak zapis. Po pričevanju gospoda Borića je znamka Udarne divizije pristna. Zakaj torej nekorektno žigosati pravo znamko? Poleg tega se je prodajalec samozavestno podpisal v spodnji desni del za dokaz »pristnosti« primerka. Žig je odtisnjen v črni barvi.

Ali ste vedeli

Aerogrami

Aerogram (letalska zalepka) je posebna oblika pisemske pošiljke, ki je namenjena prenosu po zraku. To je list papirja, ki ima na eni strani natisnjene karakteristike celine, namenjene letalskemu prometu, na drugi strani pa je prostor za zapis sporočila. Ko je sporočilo napisano, list po označenih linijah preganemo in na robovih zalepimo. Tako dobimo obliko pisma celine.

Prva letalska zalepka je bila poslana iz Jahoreja v Iraku leta 1933. Za to je zaslužen major D. W. Gumbley, glavni inšpektor za pošto v službi pri iraški vladi. Različne velikosti in različna masa poštnih pošiljk sta najverjetneje dala spodbudo, da bi bilo treba pošiljke poenotiti, posebej tiste, ki so bile namenjene letalskemu prenosu v tujino.

Patent za aerogram z imenom Air-Mail-Letter-Card je bil izdan Gumbleyu v Londonu, 15. februarja 1933. Imel je maso 4 grame; na njem je bila odtisnjena znamka za 15 Filsov s portretom iraškega kralja Feisala. Do danes je letalske zalepke izdalo prek 200 držav.

V Sloveniji ta oblika poštna celine ni posebej popularna, zato sta bila do sedaj izdani samo dve letalski zalepki (1996 in 1999), čeprav so bili pripravljeni načrti za izdajo večjega števila (op.: B. Bračič).

Peter Fink, SBZ 9/2006

Bojan Bračič

Zeleni poštni rog

Poštarne celine, predvsem iz novejšega časa, so med večino zbiralcev dokaj zanemarjeno področje, o katerem se dosti ne razpravlja in raziskuje. Zato sem se odločil del teh vrednotnic, ki jih je izdala Pošta Slovenije, malo podrobneje obdelati in tako spodbuditi še koga k njihovem raziskovanju.

Dopisnica je po konvenciji Svetovne poštne zveze (Bukarešta 2004) definirana kot pravokoten karton z največjimi merami 235 x 120 mm in najmanjšimi merami 140 x 90 mm, z odstopanji do dveh milimetrov; dolžina bi naj merila toliko kot širina x $\sqrt{2}$. Na njej je odtisnjena znamka ali napis, da je ustrezna poštnina plačana. Dopisnica je vrednotnica, ki jo enako kot poštno znamko lahko izda samo pooblaščen organizacija (praviloma nacionalna pošta).

V Sloveniji poznamo redne dopisnice, dotiskane dopisnice (na redno dopisnico je natisnjen dodaten motiv in/ali besedilo), ilustrirane dopisnice (od rednih se razlikujejo po drugačni natisnjeni znamki in dodatnem motivu in/ali besedilu na prednji strani dopisnice) in razglednične dopisnice (ilustracija tudi na hrbtni strani).

Slovenska pošta je izdala prvo dopisnico 15. januarja 1992, sedem mesecev po izidu prve poštne znamke. Prve slovenske dopisnice so imele natisnjene motive rednih znamk, kot je to pri rednih dopisnicah običaj. Na prvih je bil slovenski grb, kasneje motivi iz serije Slovenija – Evropa v malem. Zadnja med temi dopisnicami, z odtisom znamke za 12 tolarjev z motivom ribniškega konjička, je izšla 7. marca 1995.

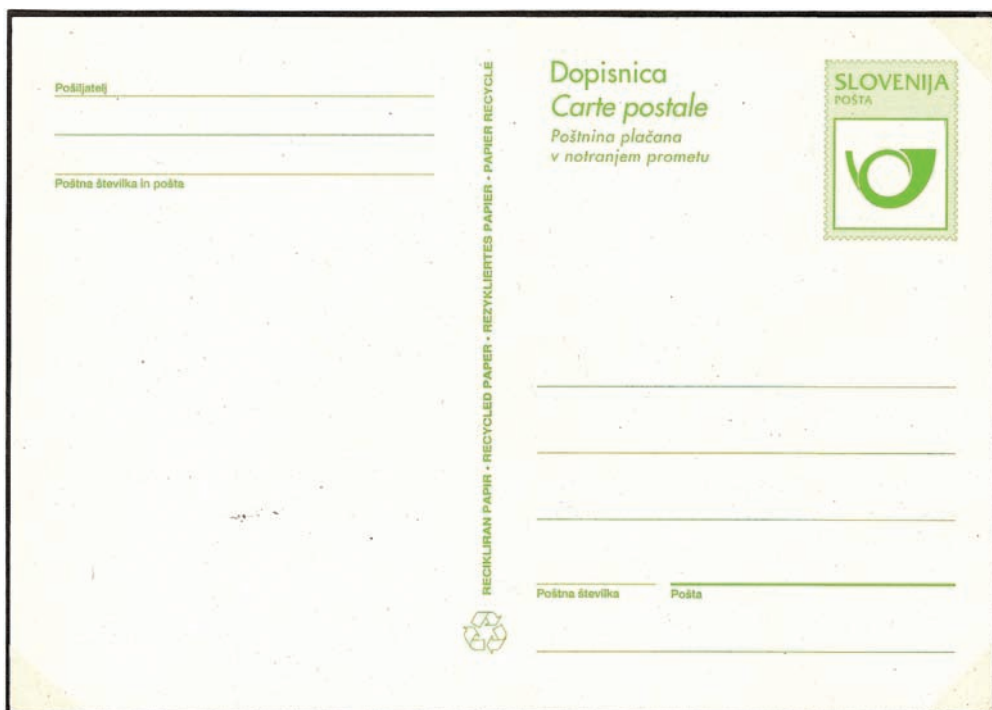
Zaradi pogostih sprememb poštnine (šestkrat v štirih letih) so se na Pošti Slovenije (PS) odločili, da bodo dopisnice z natisnjenimi rednimi znamkami s šte-

vilčno nazivno vrednostjo zamenjali s »časovno obstojnejšo«
varianto. Nova dopisnica, ki so jo sprva pripravili v Studiu Mak, je zelo podobna prejšnjim. Bistvena razlika je v napisu **Poštnina plačana v notranjem prometu**, ki je postavljen pod napisa Dopisnica / Carte postale. Namesto odtisa redne znamke je na njej odtisnjena »znamka«
z mo-

Znak Pošte Slovenije, ki je bil kasneje uporabljen za osnovni motiv znamke na dopisnici, je prikazan kot dotisk na dopisnici z ribniškim konjičkom, ki je izšla 27. 1. 1995. Redna dopisnica s to znamko je izšla kasneje.

tivom poštnega roga, znaka Pošte Slovenije. Zapisa nazivne vrednosti v tej znamki ni. Ker so po konvenciji SPZ morale imeti takrat vse znamke poleg imena države zapisano tudi nazivno vrednost, tega odtisa ne moremo šteti kot odtis znamke. Če pa upoštevamo kasnejše konvencije (Seoul 2002, Bukarešta 2004) pa na znamki nazivna vrednost ni več obvezna, torej bi lahko spet govorili o odtisu znamke. Odtis slike s poštnim rogom na dopisnicah bomo v tem sestavku imenovali znamka.

Pri izbiri barve za redne dopisnice je PS v začetku izdajanja celin upoštevala priporočilo Svetovne poštne zveze, naj bodo redne znamke, namenjene plačilu poštne za dopisnico v notranjem prometu v zeleni barvi, če so natisnjene enobarvno. Enako velja za barvo tiska na dopisnici. Pri dopisnicah s poštnim rogom, ki so izhajale do konca leta 2004, je PS to priporočilo v celoti upoštevala. Poštni rog

v zeleni barvi, odtisnjen na dopisnicah, je dal v naslovu zapisano ime.

Prva dopisnica z zelenim poštnim rogom je bila natisnjena po odredbi ministra za promet in zveze št. 346/01.95 d – 15. Natisnjena je na svetlo sivem recikliranem papirju in je prišla v poštni promet 26. maja 1995. Od predhodnih se razlikuje po dodanem napisu o plačani poštini in odtisu znamke s poštnim rogom. Govorimo o prvem tipu (tip 1) dopisnice z zelenim poštnim rogom. Ponovni natis te dopisnice je bil narejen v začetku leta 1996 na nekoliko temnejšem recikliranem papirju.

Pošta Slovenije je poleg rednih dopisnic izdala tudi več dotiskov na te dopisnice. Poštni dotiski niso bili narejeni tako, kot je mogoče sklepati iz imena, da bi na obstoječe dopisnice dodatno natisnili nek motiv in/ali besedilo; tako so nastali dotiski, ki so jih pripravila filatelistične društva ali drugi založniki.

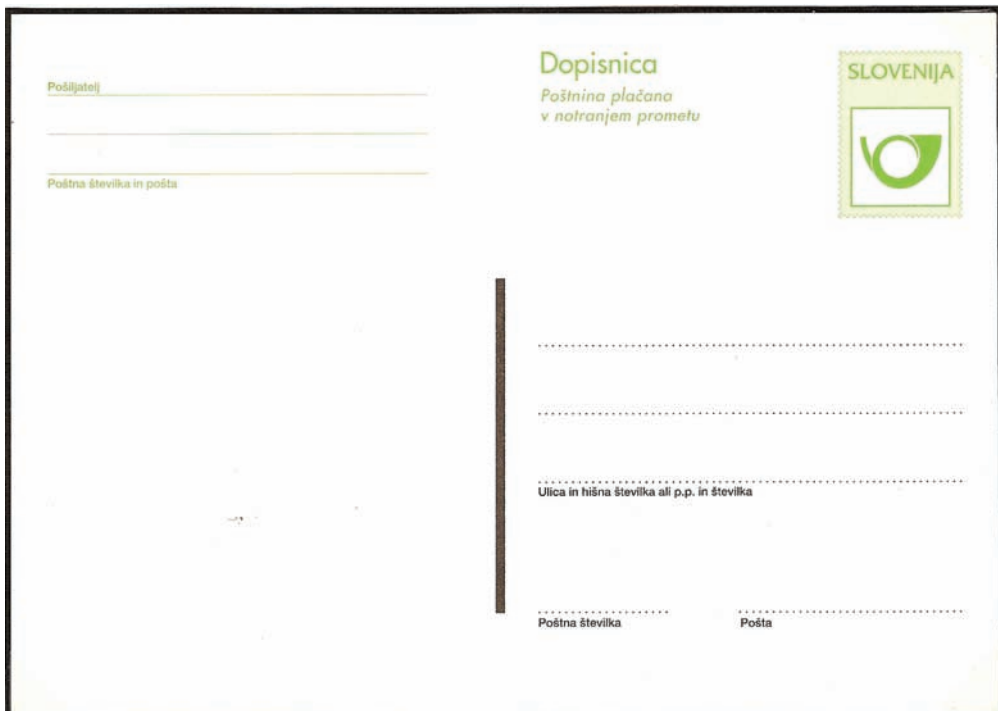

Dotiski, ki jih je izdala Pošta, so bili narejeni tako, da je bila hkrati natisnjena celotna dopisnica; osnova dopisnice (motiv redne dopisnice, ki ga sestavlja: znamka, napis *Dopisnica*, črte za zapis naslova naslovnika in naslov pošiljatelja itd.) in dodatna ilustracija in/ali napis. Zaradi tega obstajajo dotiski z drugačnimi karakteristikami, kot redne dopisnice, iz katerih bi naj nastali. Prvi primer je edini poštni dotisk na prvi tip

dopisnice z zelenim poštnim rogom, ki je bil izdan 20. januarja 1996 (odredba št. 346-01/96 d – 04) ob 100. obletnici uvedbe električne napeljave v Kočevju. Dotisk je natisnjen na belem biotop papirju (200 g/m²); redna dopisnica tipa 1 na takem papirju ne obstaja.

PS je jeseni 1996 v predelavo poštno tvarine uvedla avtomatski pisemski usmerjevalnik. Čitalec naslovov na pisemskih pošiljkah, ki je del usmerjevalnika, motijo polne črte v naslovu. Na dopisnici z zelenim poštnim rogom tipa 1, so take polne črte v delu dopisnice, ki je namenjen pisanju naslova. V tem je eden od vzrokov, da je bilo treba pripraviti novo obliko dopisnice.

Dopisnica z zelenim poštnim rogom nove oblike (tip 2), je izšla 19. avgusta 1996 (odredba št. 346 – 01/96 d – 21). Ker je dopisnica namenjena samo notranjemu (domačemu) prometu, so iz nje odstranili napis *Carte postale*. Čeprav je

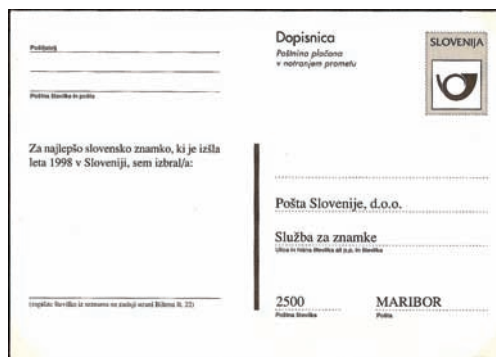
natisnjena na cyclus recikliranem svetlo sivem papirju, so tudi napis o vrsti papirja odstranili; zamenjala ga je polna črna črta, ki tako razmejuje prostor za naslov od prostora za sporočilo. Neprekinjene črte za zapis naslovnikovega naslova so zamenjale črte iz pikic. Taka oblika dopisnice se ni bistveno spremenila do uvedbe novih dopisnic s poštnim rogom v rumeni barvi, ki so jih začeli izdajati leta 2005.

Redne dopisnice so v skladu s potrebami poštnega prometa tiskali večkrat. Za ponatise se kasneje niso več izdajale odredbe, ampak samo naročila, ki se niso arhivirala, zato danes težko ugotavljamo datume posameznih ponatisov. Pri pregledu obstoječih dopisnic lahko ugotovimo, da tiskarna (vse dopisnice z zelenim poštnim rogom je natisnila DELO Tiskarna, d.d. iz Ljubljane) pri ponatisih ni bila najbolj natančna pri izbiri barve, saj so na dopisnicah najdeni zelo različni odtenki zelene barve. Najdena so bila tudi odstopanja pri odtenkih dopisnic iz enega natisa (ene šarže), podobno kot pri nekaterih znamkah, ki so jih natisnili v tej tiskarni. Poseben izziv bo poskus ugotoviti, kako so barvni odtenki (če so?) povezani s posameznimi ponatise.

Odstopanja pa niso bila ugotovljena samo pri barvah. Dopisnice in dotiskane dopisnice so tiskali na papir, ki je bil ob naročilu dopisnic pač na voljo. V začetku so večino dopisnic tiskali na svetlo sivem ali nekoliko temnejšem recikliranem papirju, toda že ponatis redne dopisnice tipa 2, (odredba št. 346 – 01/97 d – 11), ki je izšla 1. aprila 1997, je bil natisnjen na gladkem belem biotop papirju, ker drugega tiskarna takrat ni imela na zalogi, ta pa je ostal od tiskanja prve poštno dotiskane dopisnice (100 let elektrike v Kočevju). Kasneje so redne dopisnice spet tiskali na recikliranem papirju. Podobno je bilo pri

poštnih dotiskih. Prva poštna dotiska, ki sta služila hkrati kot vstopnici za tekmi Pokala Vitranc januarja 1998, sta bila natisnjena na rumenkastem recikliranem papirju, naslednja dva dotiski na biotop papirju, potem pa spet na cyclus, recikliranem svetlo sivem papirju (100 let poštna zgradba v Celju, 80 let poštnega bančništva v Sloveniji).

Na recikliranem papirju je natisnjena tudi prva dopisnica, ki je z dotiskanim besedilom služila kot glasovnica pri glasovanju za najlepšo slovensko znamko iz leta 1998. Predlog za to glasovnico, ki je izšla 12. novembra 1998 (odredba št. 2664 – 02/98 – 20) sem dal avtor tega zapisa, ki sem tudi sokriv, da je dopisnica po pomoti natisnjena v celoti v črni barvi. Do pomote je prišlo, ker sem iz tiskarne dobil osnutek za dopisnico samo v črni barvi. Pregledal sem postavitev besedil in osnutek, takrat v funkciji vodje Službe za znamke, potrdil. Pri tem nisem posebej opozoril, da mora biti glasovnica natisnjena v osnovi v zeleni barvi, ker se mi je to zdelo samoumevno, saj je šlo za dostiskano dopisnico. V tiskarni so potrjeni osnutek sprejeli in ga, ker je bil samo v črni barvi, takega tudi natisnili; novi tehnični vodja v tiskarni je takrat ravno prevzel delo od starejšega kolega in z dopisnicami še ni imel nobenih izkušenj, zato tudi ni ustrezno reagiral.

Dotiskane dopisnice so bile kasneje praviloma natisnjene na belem biotop papirju, razen glasovnic za najlepšo znamko, ki so bile natisnjene na sivem (za glasovanje za najlepšo znamko iz leta 1999 na rumenkastem) recikliranem papirju. Ponatisi rednih dopisnic so bili natisnjeni na recikliranem papirju različnih odtenkov.

Odstopanja pa niso bila samo pri barvah in papirjih, ampak tudi pri samem motivu. Razlike se pojavljajo pri dotiskanih dopisnicah in sicer pri »perforaciji« okrog znamke s poštnim rogom. Do glasovnice za najlepšo znamko v letu 2000 so imele vse znamke na zgornjem vodoravnem robu po 18 »luknj«. Glasovnica, ki je izšla 19. januarja 2001 pa ima na vodoravnem robu samo 14 »luknj«. Naslednji dve dotiskani dopisnici, ki sta izšli v letu 2001 (Belgica 2001 in Hafnia 01) imata na znamkah spet 18 »luknj« na vodoravnem robu, dotiskana dopisnica, ki je bila izdana 15. novembra ob mladinski filatelistični razstavi FIRAMLA 2001, pa samo 12. Vse dotiskane dopisnice z zelenim poštnim rogom, ki so bile izdane kasneje, imajo na znamki vodoravno »perforacijo« z 12 »luknjami«. Rednih

dopisnic brez poštnih dotiskov z manj kot 18 »luknjami« v vodoravnem robu znamke do sedaj nismo našli.

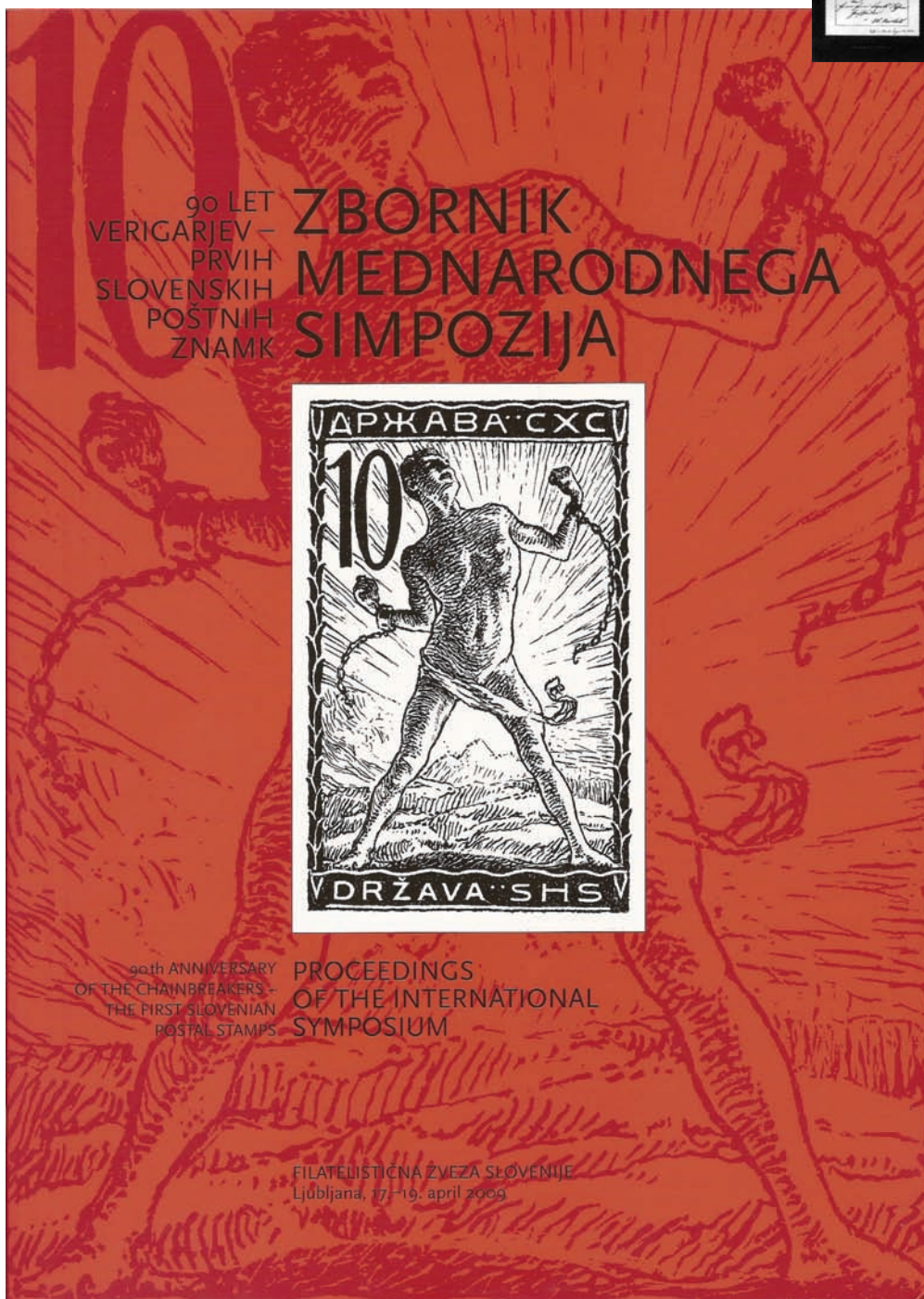
Zadnja dopisnica z zelenim poštnim rogom je izšla kot dotiskana dopisnica ob 10-letnici Pošte Slovenije; dopisnica je izšla 18. novembra 2004. Potem so motiv na dopisnici spremenili in 18. marca 2005 je izšla nova dopisnica s črkovnim zapisom nazivne vrednosti v znamki in brez napisa Poštnina plačana v notranjem prometu. Dopisnica je natisnjena na gladkem belem papirju, natisnili so jo v tiskarni Vaba Maa v Estoniji. S tem se je obdobje dopisnic z zelenim poštnim rogom končalo, čeprav dopisnice še vedno veljajo v poštnem prometu.

Znamke z 12, 14 in 18 »luknjami«. Zelo dobro je vidna tudi razlika v barvi.

Fotografiji sta nastali pri obisku filatelističnega krožka v Žalcu (foto: V. Guštin)

Filatelistična literatura v slovenskem jeziku, ni ravno pogost pojav, zato velja o zadnji izdaji, ki jo je založila Filatelistična zveza Slovenije, zapisati kaj več.

O praznovanju 90. obletnice izida prvih Verigarjev je v tej številki Nove filatelije zapis, ki na kratko opisuje referate, predstavljene na simpoziju. Vsi referati so zbrani tudi v Zborniku mednarodnega simpozija, dodan pa jim je, kot ga je imenoval avtor, sodobni cenik Verigarjev. Tuji avtorji so ne glede na njihovo nacionalnost pripravili zapise v angleškem jeziku. Vse smo prevedli v slovenski jezik, ravno tako pa so vsi prispevki domačih avtorjev skupaj s pozdravnimi nagovori prevedeni v angleški jezik. Tako je nastala popolna dvojezična publikacija. Da bi ji dali primerno veljavo, smo poskrbeli za kakovosten tisk in vezavo, posebej še zaradi množice barvnih ilustracij, ki spremljajo in dopolnjujejo besedilo.

Dr. Ivan Turk v uvodu pojasnjuje zgodovinsko ozadje vseh izdaje in uporabe vseh teh znamk.

Dr. Helmut Kobelbauer daje v svojem prispevku vpogled v dogajanje novembra 1918, ko je mlada poštna uprava v Ljubljani želela pripraviti neodvisno serijo znamk, potem ko je Slovenje izstopila iz Avstro-Ogrske monarhije. Predstavi nam potek odkrivanja nekaterih dokumentov, ki so v marsičem pojasnili in dopolnili vedenje o nastanku prvih Verigarjev.

Bojan Kranjc je študijsko obdelal časopisne znamke dunajske izdaje za 2, 4, 6 in 10 vinarjev s karakteristikami posameznih tipov znamk, ki so tudi slikovno prikazani.

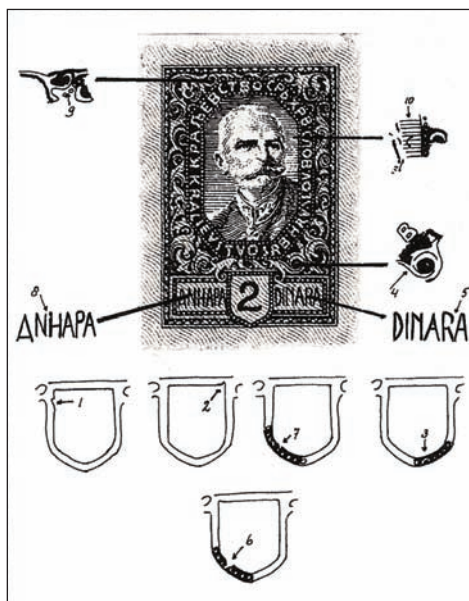
Per Friis Mortensen je obdelal ponaredke znamk za 15 in 20 kron, predvsem dva, ki sta za odkrivanje najbolj težavna in zato najbolj nevarna. To sta ponaredek Padavet in tako imenovan Nedeljski natis.

Igor Pirc je prikazal dosedanje raziskave verigarških dopisnic, o katerih je za NF že pripravil nekaj zapisov, dodane pa so še druge celine tistega časa, kot so poštne spremnice, nadomestne poštne spremnice, poštne nakaznice in povzetne poštne nakaznice.

Henk Buitenkamp je podrobneje opisal svoje raziskave izdaj znamk za 2, 6 in 10 dinarjev v kamnotisku.

Boštjan Petauer je predstavil sodoben cenik verigarških znamk, ki obravnava prek 600 barvnih nians po posameznih vrstah papirja, tiska in zobčanja. Zanj se je odločil, ker sta cenika iz Priručnika in kataloga Jugomarke (1991) v valutah, ki jih že dolgo ni več, poleg tega pa je trg v teku časa marsikje izoblikoval drugačna cenovna razmerja.

Pričakujemo, da bo taka knjiga vsaj v enem izvodu v knjižnici vsakega slovenskega filatelističnega društva, tako kot katalog sodobnih slovenskih znamk.

Zbornik je na voljo za 25 evrov kos. Naročite ga lahko na naslovu FZS, p. p. 1584, 1001 Ljubljana, ali na naslovu uredništva (ali urednika) Nove filatelije.

Branko Morenčič

Alpe Jadran razstava v Münchnu

Od 5. do 7. marca 2009 je bila na novem razstavišču v Münchnu letošnja filatelistična razstava Delovne skupnosti Alpe Jadran filatelija. Istočasno je potekala tudi mednarodna filatelistična borza, lokalna filatelistična razstava Tauma ob 100. obletnici ustanovitve münchenškega filatelističnega društva in razstava denarja Numismata.

Razstavljali so zbiralci iz regij vseh sedmih držav vključenih v DS AJF z 78 filatelističnimi zbirkami, 12 literarnimi deli in z dvema zbirkama razglednic. Slovenski razstavljavci smo bili prisotni s petimi filatelističnimi zbirkami, z enim naslovom literature in eno zbirko razglednic. Naše zbirke zelo dobro zastopale Slovenijo, saj smo osvojili dve zlati, tri pozlačene in eno srebrno medaljo, pet zbirk pa je bilo nagrajenih še s posebnimi nagradami. Praktično so bile vse medalje enake. Izdelane so bile kot srebrne medalje, na eni strani namenjene razstavljavcem DS Alpe Jadran, na drugi strani pa razstavljavcem Taume. Žal zbirka Pivo

Venclja Feranta, ki je na svetovni razstavi Washington 2006 dobila zlato medaljo, sploh ni bila ocenjena. Zakaj tako, na sestanku organizacijskega odbora dopoldne zadnjega dne nisem dobil jasnega odgovora; zaradi udeležbe na tem sestanku, se nisem udeležil istočasnega sestanka sodnikov. Ferantova zbirka Pivo je bila zelo gledana in nešteto krat njeni detajli tudi fotografirani, torej je bila za

obiskovalce zelo zanimiva. Zato mi je še bolj nerazumljivo, da ni bila ocenjena. Predsedniku FZS Igorju Pircu je bila dana izjava, da se v Nemčiji odprti razred ne ocenjuje. To je nekoliko presenetljivo, saj je bil v razpisu za to razstavo razpisan tudi odprti razred in Ferantova zbirka je bila sprejeta brez pripomb. Menda naj bi zanjo dali oceno obiskovalci, vendar tudi tega ni bilo. Na sami razstavi pa sem slišal pripombo, da bi lahko vsebovala več kosov gradiva iz Bavarske.

V razpisu za razstavo je tudi bilo zapisano, da za mladinske eksponate ni prispevka za vitrine, mesec dni pred razstavo pa sem dobil račun tudi za prijavljen mladinski eksponat v enem oknu in račun sem moral poravnati. Po sestanku med predsednikom FEPE Pedrom Vaz Pereiro, Igorjem Pircem in aktualnim predsednikom DS AJF Ivanom Libričem z organizacijskim odborom, mi je bil prispevek za to zbirko le vrnjen. Šlo je za enookensko zbirko Ribnik Vrbje mladincev Jasne Kolar in Tomaža Kozovinca, katero sta dva komisarja zelo pohvalila.

Pri demontaži zbirk so bili na vrsti najprej komisarji, ki so še isti dan odpotovali, jaz sem odpotoval naslednji dan, zato sem bil verjetno eden zadnjih na vrsti. Zbirke sem prevzemal, ko so že pospravljali vitrine. Priznanja za zbirke sem dobil v širokih vrečkah, za katere sem mislil, da vsebujejo tudi posebne nagrade; šele v hotelu sem videl, da manjkajo. Na telefonsko reklamacijo so mi jih kasneje poslali po pošti.

Palmares, podeljevanje priznanj, je bil v hotelu, kjer smo prenočevali in je bil slabo izveden. Bile so težave z mikrofonom, pa tudi sicer program ni tekel usklajeno. Bilo je veliko dolgovoznega govorjenja v nemščini, tako da so prisotni postali sčasoma nezainteresirani za program in so začeli svoje pogovore, kar je še bolj motilo celotno svečanost. Vse te neprijetnosti so omajale v začetku sicer prijetne vtise o razstavi.

V času razstave so bili organizirani tudi trije izleti znotraj Münchna, ki jih je bilo potrebno plačati. Žal pa se niso začeli pred hotelom, ampak na neki točki v mestu, ki pa so jo nekateri zgrešili. Eden od teh je bil organiziran za ogled pivovarne Paulaner, kjer smo videli celotni proces proizvodnje piva od vhoda surovin do stekleničenja oziroma polnjenja piva v kovinske sodčke. Sledila je zakuska, ki se je začela z obvezno debelo slano presto in pollitrskim vrčkom piva. Taka količina piva je nežnejšemu spo-

lu predstavljala problem, vendar, razen v hotelu, skoraj nikjer nisi mogel dobiti manj kot pol litra.

Filatelistična borza je bila zelo obiskana in pri marsikaterem trgovcu si moral čakati v vrsti. Prevladovali so seveda trgovci nemško govorečih dežel, zato je bil material predvsem iz teh predelov oziroma iz naših dežel iz časa Avstro-Ogrske pred prvo svetovno vojno. Na splošno so bile cene dostopne in večinoma nekoliko nižje, kot smo jih vajenih iz drugih nam znanih domačih in bližnjih tujih borz.

Na koncu bi rad opozoril naše razstavljalce na sledeče splošne nerodnosti. Razstavne vitrine so se zelo razlikovale od naših, zbirke pa smo komisarji sami postavljali. Liste je bilo potrebno na zgornjem delu poriniti pod namagneto letvico, pri čemer mi je zelo nagajala zgoraj odprta tanka plastična zaščitna vrečka, ki sem jo s težavo vstavljal pod letvico. Listi ene od naših zbirk so bili slabo označeni oziroma številke na listih so bile slabo vidne, kar je pri montaži v temnejšem delu dvorane povzročalo kar nekaj težav; pri neki drugi zbirki pa so bili listi z dvojno oznako. Na te stvari je potrebno v bodoče paziti.

Rezultati slovenskih razstavljalcev na China 2009

Branko Morenčič, Slovensko primorje pod Avstrijo do 1918 (PZ), 78

Veselko Guštin, Trst, Gorica in Slovensko primorje od 1918 do 1938 (PZ), 78

Lara Plavčak, Svet umetnosti Albehta Dürerja (ML), 68

Mihael I. Fock, Companhia do Nyasa 1894-1929 (LI), 78

Veselko Guštin, Slovenci v ducejevih kampih (EO), 78

Bojan Bračič

BULGARIA 2009

Od 27. do 31. maja 2009 je bila v Sofiji, glavnem mestu Bolgarije, evropska filatelistična razstava BULGARIA 2009, ki smo se je uspešno udeležili tudi slovenski razstavljavci.

Razstava je bila postavljena v veličastni Nacionalni palači, vendar so bile vitrine z eksponati iz posameznih razredov »razmetane« po različnih nadstropjih in delih palače, v kateri se je sočasno odvijalo še več drugih prireditev. Organizatorji so želeli k ogledu privabiti čimveč naključnih obiskovalcev, zato so bili na najbolj »prometnih« delih razstavljeni mladinski eksponati, razglednice, eksponati iz odprtega razreda in tematika, medtem ko so eksponate iz poštne zgodovine in tradicionalne filatelije ter poštne celin postavili v bolj »odročne« dele palače.

Glavni pokrovitelj razstave je bil predsednik države, ki se je svečanosti ob odprtju osebno udeležil; spremljalo ga je tudi nekaj ministrov. Očitno ima filatelija ponekod v svetu še veljavo.

Zbrane je nagovoril tudi predsednik države (foto: M. Bračič)

Celotna organizacija je nekoliko dišala po Balkanu. Vedelo se je, da nekaj bo, kdaj bo, toda do zadnjega nismo vedeli, kje bo. Avtobusi za prevoz od hotela do razstavišča so sicer vozili, toda o realizaciji napovedanega voznega reda bi lahko marsikaj rekli. Na srečo razstavišče ni bilo daleč od hotela in smo v glavnem hodili peš. Organizatorji so vse probleme reševali ali se zanje opravičevali z nasmehom in veliko prijaznosti, tako da resnih zapletov ni bilo. Vsi, ki smo kadarkoli sodelovali pri organizaciji filatelističnih razstav, probleme poznamo od bližje (omejena sredstva, pomanjkanje ustrezno usposobljenih »rok« itd.) zato smo vse problemčke sprejeli z ustrežno mero potrpljenja in razumevanja.

Slovenski razstavljavci smo dosegli naslednje rezultate:

Stanislav Čičerov, Slovenija 1919-1921 Portovne znamke (filatelistična literatura); 88 točk, velika pozlačena medalja in posebna čestitka;

Vencelj Ferant, Pivo (oprtni razred); 85 točk, pozlačena medalja;

Veselko Guštin, Slovenci v Ducejevih kampih (eno okno); 85 točk, pozlačena medalja;

Branko Morenčič, Od Istre in Slovenskega primorja do Alp 1943-1954 (poštna zgodovina); 81 točk, pozlačena medalja;

Staša Bračič, Kolo – razvoj in uporaba (tematska filatelija); 78 točk, velika srebrna medalja;

Mihael I. Fock, Companhia du Nyassa (fil. literatura); 76 točk, velika srebrna medalja

Na svečanosti ob odprtju razstave so organizatorji pripravili bogat kulturni program (foto: M. Bračič)

Peter Suhadolc, Letalo nad Triglavom (eno okno); 73 točk, srebrna medalja

Bojan Bračič, Zeleni poštni rog (eno okno); 67 točk, bronasta medalja.

Ocenjujem, da smo uspešno nastopili. Pri tem je treba zapisati, da pomeni 85 točk v že uveljavljenih razstavnih razredih veliko pozlačeno medaljo in 67 točk posrebreno medaljo, vendar pa v odprtem razredu in pri enookenskih eksponatih zaenkrat ni teh nivojev medalj.

Kot sem slišal od enega od vodij so-

dnikov Kurta Kimlla, so sodniki zelo striktno upoštevali vsa določila pravilnikov in niso »padali« na ekstremno gradivo, za katerega razstavljalci lahko dobijo največ 30 toč (od 100). Tako so bili nekateri uveljavljeni razstavljalci z dobrim (in dragim) gradivom precej razočarani, saj so dobili precej slabše ocene, kot so jih pričakovali. Na drugi strani pa je tak način sodniškega dela vzpodbuda za množico razstavljalcev s plitkejšimi žepi.

Skupinska slika komisarjev. Čepi komisar razstave Boncho Bonev (foto: Mirijana Bračič)

Peter Suhadolc

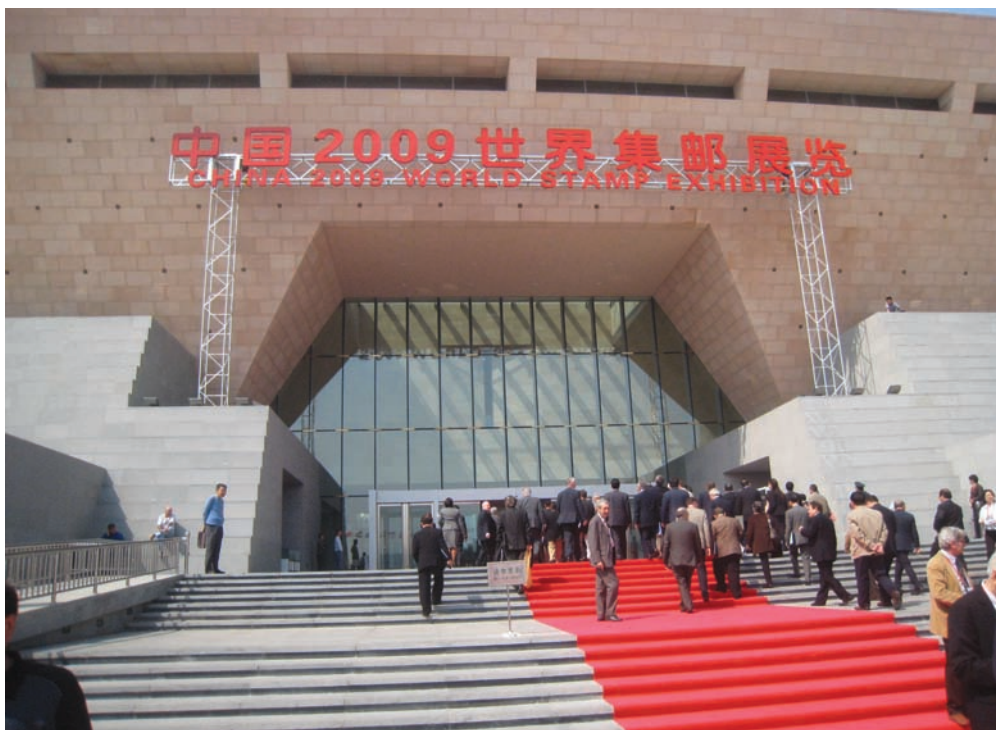
China 2009 Svetovna filatelistična razstava, Louyang, 10-16. 4. 2009

V Louyang na Kitajskem, kjer je bila svetovna filatelistična razstava China 2009 sem se odpravil z mešanimi in negotovimi občutki. Moram reči, da sem bil preseñeñen nad modernostjo mesta, nad organizacijo in pomembnostjo, ki so jo dogodku dali domaçini. Naj takoj povem, da je bilo odprtje razstave na stadionu z okoli 35 tisoç ljudmi in možiico nastopajoçih. (To o množičnosti sem počasi dojemal kot nekaj povsem običajnega, saj je Louyang »mestece« s 3,5 miliona ljudi, v pokrajini Henan, ki jih ima okoli 100 milijonov, za Kitajsko pa tako vemo, da ima že kako poldrugo milijardo ljudi.) Sam program je trajal poltretjo uro. Slovesnost se

je začela na povsem originalni naçin: poštar se je na kolesu pripeljal na stadion in prinesel pismo s »programom«. Res izviren začetek. Program sicer ni bil nič manj pester od onega za Olimpijado 2008 v Pekingu.

Naslednji dan je razstava odprla vrata tudi za dobesedno široke ljudske množice. V sedmih dneh naj bi se zvrstilo preko 1,5 miliona ljudi. Za naše oçi je to nekaj povsem nedojemljivega. Doslej se spominjam, da sem le v Parizu videl res množičen obisk filatelistične razstave (tudi mladine), nekaj okrog 100.000 ljudi. Ponavadi pa se te številke vrtijo med 1000 in 10.000. Ob razstavi v

Louyangu so izdali štiri posebne znamke z devetimi različnimi priveski in štiri bloke, od tega dva na svili ter posebne dopisnice z »osebnimi slikami« (npr. vstopnica za tempelj Veliki Buda je bil vstopnica in hkrati dopisnica).

Organizator se je temeljito pripravil na obisk več kot 300 tujcev: povsod so za varnost ljudi in premoženja skrbeli vojaki in policaji. Tudi transport komisarjev in sodnikov je običajno spremljala policija. Posebno velja pohvaliti več kot 1500 prostovoljcev, ki so nam bili v veliko pomoč predvsem pri sporazumevanju z domačini.

Na razstavi je bilo prisotnih okrog 100 komisarjev iz prav toliko držav. Zbirke tradicionalne in poštno zgodovinske so bile razvrščene po kriteriju: Kitajska, Azija in Oceania ter Afrika, Evropa in Amerika. Tako so bile zbirke tudi razmeščene in zelo lahko se je bilo orientirati. Naše štiri zbirke so dobile

veliko srebrno, mladinska pa srebrno kolajno. Razstavne vitrine so bile 16-listne, z lepljenimi sredjimi letvicami. To ni bilo najbolje, saj so morali nekatere eksponate rahlo prilepiti na letvice.

Vse velike nagrade so šle v Azijo: častno je dobil Singapurec Peng Hian Tay za svojo zbirko Nizozemska Vzhodna Indija 1655-1870; mednarodno Tajec Charnchai Karnasuta za poštnozgodovinsko zbirko Razvoj Zgodnjih poštnih uradov na Tajskem (1880-1909); narodno pa Wei Gang za zbirko Kitajska: poštna zgodovina Mongolije (1841-1921).

Na splošno je bila kakovost razstavljenih eksponatov zelo visoka. Izredno so napredovali prav Kitajski zbiralci. če se omejim le na tematski razred, kjer sem bil sodnik, so Kitajski eksponati v glavnem posegali po pozlačenih kolajnah, medtem ko so bili pred desetimi leti še precej revni. Vidi se, da filatelija

Množica obiskovalcev pred razstaviščem in v njem (foto: P. Suhadolc)

na Kitajskem skokovito napreduje in da so se razstavljalci na to razstavo temeljito pripravili. Zbrali so neverjetno količino dragega gradiva, ki pa žal ni bilo

vedno primerno za tekmovalni eksponat. Če bodo nekaj podrobneje poznali tudi pravilnike, bodo v desetih letih začeli posegati po zlatih kolajnah.

Luoyanška deklaracija FIP

Znamka je skupni svetovni jezik, ki presega državne meje, narode in običaje in povezuje ljudi v prijateljstvu.

Luoyang, tisočletna cesarska prestolnica in mesto potonik, predstavlja dušo kitajske kulture in razkazuje ljubkost potonike, kraljice cvetov. Luoyang je kraj, ki je prežet z dobrimi duhovi veselja in ga označuje dolga zgodovina.

Svetovna filatelistična razstava China 2009 se odvija v Louyangu, ki je starodavno vendar moderno in znamenito zgodovinsko in kulturno mesto. Razstava ponuja zbiralcu znamk zvrhano mero umetniškega užitka in sestavlja veličastno bero veselja, enakopravnosti, izmenjave, skladnosti, miru, napredka in razvoja za ljudi vsega sveta. Prežeti s tem veseljem, slovesno izrekamo v imenu filatelistov vsega sveta naslednjo deklaracijo:

Zavoljo miru, prijateljstva in ljubezni v svetu bomo nadaljevali s filatelijo, koristno dejavnostjo, ki traja že več kot stoletje. Naredili bomo vse, da bodo znamke sel, ki povezuje različne države, narode in jezike in nadaljevali bomo z zanesljivimi poštnimi uslugami s pomočjo filatelije.

Zavoljo svetosti in čistosti umetnosti same, bomo odstranjevali razlike v politiki, veri, rasi, kulturi in blagostanju ter izražali našo široko vizijo in vseobsegajoče estetske vrednote, poseobljene v malih znamkah.

Zavoljo bistva in elegance filatelije bomo prenesli skupno težnjo človeštva po svobodi, demokraciji, miru in blagostanju v najvišji ideal filatelije.

Zavoljo razvoja in bodočnosti filatelije bomo nadaljevali z inovacijo, vnašali filatelijo v moderni slog življenja kot element elegance in življenjskosti, ter zagovarjali odprtost in strpnost v filateliji.

Zbiramo zgodovino, da bi zgodovino ustvarjali. Podedujemo civilizacijo, da bi civilizacijo razvijali. Potujemo po vseh petih kontinentih na mali znamki in si želimo, da bi bila plovba po vseh štirih oceanih sveta mirna. Uživamo v filateliji in želimo mir in srečo vsem ljudem na zemlji.

Spominjati se moramo Luoyanga in se zahvaliti Potoniki, saj sta priča skupnemu pridihi filatelistov in nosilca sanj in upanj ljudi v filatelijo. Od tu naprej bo filatelija korakala novemu sijaju naproti.

Veselko Guštin

Collecta 2009

Letos smo že tretjič zapored doživeli Collecto, Mednarodni sejem zbirateljstva na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Lahko rečemo, da se je sejem prijel in postaja »tradicionalni« sejem filatelije, numizmatike, kartofilije, telefonskih kartic, militarije, mineralov, fosilov, draguljev, starin, starih knjig in tiskov, gramofonskih plošč, figuric PEZ, stripov, nakita in še česa. Več kot 140 miz z udeleženci iz 14 držav je obiskalo skoraj 10000 obiskovalcev, ki so na sejmu iskali gradivo, da bi obogatili svoje zbirke.

Sejemski prostor se je razprostiral v dveh nivojih. Na zgornjem so bili prodajalci, na spodnjem pa je bila razstava, otroški kotichek in bife. Žal moramo tako kot prejšnje leto ugotoviti, da je bil spodnji del prostorov veliko manj obiskan, predvsem pa slabo »opazen«. Za otroški kotichek v spodnjih prostorih obiskovalci sploh niso vedeli. Morda bi kazalo v bodoče tak kotichek dati bližje k vhodu, kjer bi se otroci zadrževali, starši pa bi si v miru ogledali sejem. Razstava je bila posvečena filateliji (verigarji, odtisi poštinskih strojev), pa tudi drugim sektorjem zbiranja (razglednice, knjižne kazalke, etikete, čajne vrečke, pez figurice, kinder figurice itd).

Prvega dne je Pošta Slovenije pripravila tudi predstavitev znamke ob 90.

obletnici prvih verigarjev in 60-letnici FZS. Naslednja dva dneva sta bili dve dražbi: knjižna in filatelistična. To je bila vsekakor velika popestritev ponudbe na Collecti. Upamo le, da se bo ta kvaliteta ponudba nadaljevala in stopnjevala. Med Collecto sta bili tudi dve predavanji: O starih razglednic in O jantarju. Zadnja dva dneva so pokazali tudi največji zlatnik na svetu, ki so ga skovali ob obletnici Dunajskih filharmonikov. Izšla je tudi posebna osebna znamka Collecta 2009.

Sl. 1. Zbiralec pred razstavnimi vitrinami.
(foto: V. Guštin)

Sl. 2. Največji zlatnik je bil skrbno čuvan!
(foto: V. Guštin)

Posebej moramo pohvaliti programski odbor in GR inženiring, d.o.o, da je posvetil poseben prostor otrokom. Tam je

v soboto dopoldne potekala filatelistična delavnica za člane filatelističnih krožkov, ki jo je vodil Bojan Bračič, ostale

Krožkarji so se resno lotili dela (foto: T. Četina)

Filatelistične zgodbice, ki so jih sestavili mladi, so ustrezale navodilom (foto: T. Četina)

dneve pa so ustvarjali »pisma«. Akcijo »Napiši pismo« smo nadaljevali še od Bazarja, saj se je tam pokazala kot zelo prijetno presenečenje za otroke. Tu se moramo zahvaliti Pošti Slovenije, ki je darovala precejšnjo količino znamk, ovojnic prvega dne, praznih ovojnic in prospektov, ki smo jih razdelili med otroke, kot darilo za uspešno napisano in poslano ovojnico. Nikakor ne moremo mimo občutkov

Sl. 4. Nastali so prav zanimivi izdelki...

Sl. 3. Otroci so skrbno risali na ovojnice, lepili znamke in starši so jim pomagali napisati naslove. (foto: V. Guštin)

otrok, ki so si lahko med množico lepih in tematsko pisanih znamk Slovenije eno izbrali in nekomu pisali. Za to pa so bili še nagrajeni z ovojnico prvega dne po lastni izbiri.

Menimo, da moramo s to akcijo nadaljevati, saj je žal v času vse bolj razširjenih elektronskih komunikacij pisanje pisem že prava redkost. Prav taka srečanja pa so prilika, da se ta – osnovni namen poštne znamke – ponovno obudi. Akcija je bila med otroci sprejeta z navdušenjem in mi jo bomo vsekakor nadaljevali.

Igor Pirc

Sestanek Delovne skupnosti Balkanfila

Peti sestanek prenovljene DS Balkanfila je potekal 27. maja 2009 v hotelu Rodina v Sofiji v sklopu Evropske filatelistične razstave Bulgaria 2009. Prisotni so bili predstavniki desetih držav članic. Manjkali so le predstavniki BiH, kjer se še vedno niso dokončno dogovorili za skupno delovanje tamkajšnjih filatelistov.

Po uvodnem pozdravu domačina Spasa Pančeva je vse prisotne pozdravil novi predsednik FEPA Jorgen Jorgensen, ki je najstarejšemu regionalnemu povezovanju filatelistov v Evropi obljubil vso podporo tudi v prihodnje. Grk A. Virvillis je odprl vprašanje nivoja in veljavnosti medalj z razstav Balkanfile, saj eksponente ocenjujejo sodniki s FEPA in FIP registracijo, ki pri ocenjevanju uporabljajo FIP pravila za ocenjevanje tekmovalnih eksponatov. Uprava FEPA bo razpravljala o tej iniciativi.

Ugotovili smo, da DS Balkanfila združuje 11 držav, sicer članic FEPA, kar predstavlja eno četrtino FEPA Čdružine«, DS AJF ima sedem članov, zveza skandinavskih držav Nordia 5. Po dogovoru bi naj predsedstvo DS Balkanfila prevzel predstavnik države, ki pripravlja naslednjo razstavo. Ker so Srbi organizacijo razstave v letu 2009 odpovedali, je bilo soglasno odločeno, da DS Balkanfila še naprej vodi Mahmut Emirmahmutoglu iz Turčije, funkcija tajnika pa je bila zaupana Igorju Pircu.

Udeleženci sestanka. Od leve: Christo Nikolčev, Spas Panchev – Bolgarija, Jørgen Jørgensen – predsednik FEPA, Mahmut Emirmahmutoglu – Turčija (foto. I. Pirc)

Pri prvi točki dnevnega reda je predstavnik Srbije Jovan Ristić še enkrat sporočil, da po odpovedi podpore srbske pošte, njihova zveza, žal, ne more organizirati razstave. Zato sta bili pozvani Grčija in Slovenija, naj razmisli o prihodnji Balkanfila razstavi. A. Virvillis je povedal, da se grška filatelistična zveza trenutno pripravlja na pripravo razstave na svetovnem nivoju ob 150. obletnici izida prve grške znamke. Če jim take razstave, ki bi naj bila v Solunu ali v Atenah, ne bo uspelo pripraviti, potem bodo v letu 2010 prevzeli organizacijo naslednje razstave DS Balkanfila, sicer seveda ne. Predsednik FZS je za tem povedal, da je naša Zveza premajhna za pripravo takšne razstave, saj so potrebna sredstva za razstavo trikrat večja, kot je vsota s katero razpolagamo prek celega leta. Izhod iz slepe ulice je omogočil g. Pančev, ki je obljubil pripravo razstave DS Balkanfila prihodnje leto v Plovdivu, če se do konca jeseni letos ne bomo dogovorili drugače.

V drugi točki je g. Emirmahmutoglu pokazal zastavo DS Balkanfila. Pravice za uporabo znaka, ki je na zastavi, so bile DS Balkanfila podarjene.

Ambrus Francise je prevzel skrb za vzpostavitev spletne strani DS Balkanfila in prosil za ustrezno gradivo, da bo spletna stran lahko živela. V uredniški odbor spletne strani so bili imenovani M. Emirmahmutoglu, I. Pirc in A. Virvillis ter A. Francise kot tehnični urednik.

A. Virvillis je ob tem poudaril, da DS Balkanfila ni namenjena samo prirejanju filatelističnih razstav, ampak tudi drugim vrstam sodelovanja kot je informiranje preko omenjene spletne strani, zamenjava filatelistične literature, sodelovanje sodnikov iz ene države v drugi in tako boljše poznavanje filatelističnega gradiva s celotnega območja Balkanskih držav.

Tomo Katurić – Črna gora, Jovan Ristić – Srbija in Mladen Vilfan – Hrvaška (foto: I. Pirc)

V tretji točki smo obravnavali prošnjo Moldavije in Cipra (grškega dela) za vključitev v DS Balkanfila. Moldavija, kot del nekdanje Romunije, je bila soglasno sprejeta in je tako postala 12 članica DS Balkanfila. V razpravi o sprejemu Cipra je bilo ugotovljeno, da obstajata na otoku dve entiteti, članica DS Balkanfile pa bi bila samo ena. Ker je bilo ugotovljeno, da sklepa o sprejemu Cipra zaenkrat ne more doseči soglasno, je bilo odločanje o tem predstavljeno.

Po zaključenem sestanku se je srečanje in prijateljsko druženje nadaljevalo še neuradno v prostorih sofijskega filatelističnega društva.

ČetrtoOkno, specializirana filatelistična razstava enookenskih eksponatov bo letos od 6. do 8. novembra v Gorenjskem muzeju v Kranju. Zamudniki se lahko prijavite še do 20. julija pri komisarju razstave Mihaelu I. Focku: mihael.fock@exoterm.si

Almanah

Kot sem že zapisal v tej številki NF, praznuje Filatelistična zveza Slovenije letos 60-letnico delovanja. Ob tem pripravljamo svečano akademijo, ki bi naj bila predvidoma v drugi polovici oktobra 2009 in Almanah, ki bi ga naj do takrat izdali. Mogoče je, da bo kot Almanah pripravljena kar tretja letošnja številka Nove filatelije.

V omenjeni publikaciji bi radi prikazali različne podatke iz 60 letne zgodovine Zveze in temu dodali tudi kaj slikovnega gradiva. Vemo pa, da FZS arhiva praktično nima, razen za zadnjih 15 let. Kljub temu smo nekaj podatkov že uspeli zbrati tudi po zaslugi izvodov Nove filatelije iz let 1950 do 1959, kjer pa vsega želenega seveda ni, saj je revija proti koncu tega obdobja izhajala dokaj redko. Računamo seveda, do bomo našli še več potrebnih podatkov, pri tem lahko pomagajo arhivi posameznih društev pa tudi posamezniki, ki iz različnih vzrokov hranijo različne dokumente ali podatke o delu FZS. Primer so diplome in priznanja, ki imajo datume, imena aktivnosti, imena funkcionarjev itd.

Vse, ki so pripravljene pomagati, vabimo, da nam posodijo originale (diplome, fotografije, zapisnike, okrožnice in druge dokumente), ali nam podarijo kakovostne fotokopije ali digitalne kopije teh dokumentov. Vse darovalce, ki bodo to želeli, bomo v Almanahu tudi omenili.

Gradivo, ali obvestilo o njem, lahko pošljete na naslov uredništva Nove filatelije ali na e naslov: tajnik@fzs.si čimprej.

Pravilno rešitev nagradne uganke iz prejšnje številke je poslalo 9 reševalcev.

Žreb je za nagrado tokrat izbral Frančka Romiha iz Portoroža. Nagrado, Zbornik simpozija Verigarji 90, mu bo prinesel pismonoša.

Rešitev tokratne uganke pošljite na naslov FZS najpozneje do 31. avgusta 2009.

Najdite pare

Vaša naloga je, da vsaki znamki iz levega stolpca določite znamko v desnem stolpcu. Pravilo kako določiti pare morate seveda sami najti. Je pa enako za vse pare. Za pomoč vam prikazujemo znamko »ključ«, ki vam bo mogoče namignila v katero smer morate razmišljati pri iskanju rešitve. Ko boste našli pravilo, pa bo potrebno samo še malo znanja iz biologije za pravilno rešitev. Rešitev, ki jo pričakujemo od vas, nam je torej potrebno poslati v obliki parov npr.: A2, B1, ...

Primož Čebulj

»ključ«

A

1

B

2

C

3

D

4

E

5

LX-telegrami - posebno voščilo za rojstni dan

Posta Slovenije d.o.o., Slomškov trg 10, Maribor

ZGOŠČENKA ŠMENTANA MUHA ALI NAJLEPŠE SLOVENSKE PRAVLJICE

DIDAKTIČNA GOŠENICA Z ROPOTULJICO

BON OSEBNE ZNAMKE

MOŠKI NEGOVALNI SET NIVEA

Pridržujemo si pravico do spremembe programa. Fotografije so simbolične.

SLONČEK - POBARVAJ ME

ŠOPEK SVEŽEGA SEZONSKEGA CVETJA

SVILENA VRTNICA

BOMBONJERA LINDT

PIKAPOLONICA Z MELODIJO

Agencija25

DARILNI BON TERME KRKA

DARILNI BON LISCA

DARILNI BON BABY CENTER

MEHKA KNJIGA MAČEK MURI

BELO IN RDEČE VINO*

*Minister za zdravje opozarja: Uživanje alkohola lahko škoduje zdravju.

Razveselite svoje najbližje ob rojstnem dnevu in jim čestitajte z LX-telegramom. Izbirajte med privlačnimi motivi LX-voščilnic in pestrimi LX-darili.

Telegram lahko oddate na www.posta.si, na brezplačni telefonski številki **080 14 10** ali na **najbližji pošti**.

Več na www.posta.si